

I

Är minne från frimodligen 1927. En lantbrukere-
familj i Härröds socken begärades med en liten son,
som vuxit till ganska mygga (kanske till sex mån.
gamla) dog. Födorsaken okänd. Begravningskost till
en större begravning skickades m.ö. Mina föräldrar
var bl. andra anmodade som gäster. Jag + tre andra
barn skulle prestevras. Det var två pojkar i 14-15 års
åldern och så jag + en annan 10-årig flicka.

Begravningsdagen samledes de inbjudna i sorgeluset,
där kaffe och mängder av kakor inmundigades. I ett av
rummen (utl. i något särskilt likrum) stod den ~~lilla~~ lilla
vita kistan på ett bord invid en vägg. Vi fick se den
lilla döde innan locket skruvades på. I sorgeläget till
kyrkans församling först en hög Fordbil, där fruntönnarna
vi fyra barn sutta. Prestevras var instruktions genom
springor i suppletören på bilens sidor och kallas av pojkarna.
Efter kom en åkrogn, där bredvid kusten såg en förbrottn
till den lilla döde gossen, och här kistan. Sedan en lång

red or vagnar (fjädervagnar, som användes ännu finare),
samt två - kanske tre bilar. Ringaren - kyrkvaktmästaren -
dödgrävaren - ant i en person följade Ringa, när han
från ^{tornet} ~~den~~ viss kurva sig likligt komma. Rutände till kyrkan,
stannade de första åkdonen framför de stora grinderna, som
användes vid alle tillfällen. Först gick de prästverande
pojkarne (både i kostym och med knäbyxor och långa
strumpor. De var dock i mörkbrun kostym.) Därefter
~~parbröderna, som bar kistan, och så~~
i två omgångar i vita klänningar. Därefter de
närmast anhöriga och så alla gäster. Vi togade in i
kyrkan. Under akten inne i kyrkan stode vi både
flickor bakom pojkarne, som utom oss hälls prästerna.
Sedan baro kistan ut till den öppnade graven och ned-
hölls; och så återvände alla till orgeln, där det
bjöds rikligt av mat och dryck. Nu var det orgeln över
och det hela verkade som vilket kalas som helst. Dock
icke kortspel - vilket jag aldrig sett vid sådant tillfälle.
Det var gästens bord; trakter och servitris passade upp.

III
En sek som absolut inte hör till, men som jag inte kan
motsäga är berättelser, är att min 10-åriga kusin och jag hade
uppmanat oss att vi orkade äta upp, varför vi lönade
resten bakom en gemensam skrift: Lemberen.
Begravningskonferens har jag som tiller både säs och
oväntat, men har inget minne av att vi fick det just vid
denne begravning.

Jag kände sorgens brukades allmänt förtur trädens
krakar prydas med vitt och svart kräppapper. Det
kan man för övrigt se än idag. Firingängen till huset
planterades av två granar, liksom kyrkoingången.
Fyra granar brukas ju även sätas vid den öppnade
groven. Framför på vägen där liktåget skulle draga
fram brukades och brukas folk granar. "Meja"
är okänt uttryck i orten. Ungefär mitt i kommunen
ligger ett litet rätt tegelhus - det o.k. likvagnshuset, där
kommunens likvagn förvaras. Används av gipshytt. På det
någon kantbrukare, som har en par ovala, vackra nästan
se sådana dessa för att draga likvagnen. För det uten
kostnad. (* blommade trynkvisiter bland granar förekommer)

✓ Hårleås kommun har det inte förekommit
 att någon stoft undergått eld-^{be}grävning.
 Begravnig har inte heller förekommit ^{jag vet} så väl.
 Det är vanligt med gravkuller på de gravplatser
 som är omr. än 15-20 år gamla, och på dessa
 äldre kuller är det vanligt med en lög boabonshäck,
 eller helt täckt av vintergröna. Någon sorts "konst-
 kränning" har jag inte sett på Hårleås kyrkogård,
 men väl på andra. Gravsmynkningsdagen (eller
 alla helgons dag) gör skäl för namnet. Då smyker över
 de gravar, som såsom annars bli i högkomma.
 En långfredag lysar det gult en påsklilja ^{pi} eller
 nya gravar. Brinnande ljus sees julgran tror jag
 aldrig sett eller hört talas om på nämnda kyrkogård.
 Kalera- eller påskkyrkogård finns ungefär 1/2 km. från
 kyrkogården. En kvadratisk jordbit inhägnad av sten
 gärd. Bårhus finns inte. Bisättning i kyrkan sker inte
 heller. Likrum ordnas i ^{dit} hem där den döde varit och fött.

Änköriga ordna med spegning o. dyl.

I de fall då en person avlidit på landet är det
nog vanligt, att stoftet bisättes i kyrkan
eller bårhus, och först begravningdagen försas till
kyrkan och kyrkogården. T. ex. Min moder dog 1939
på Kristianstads län. Begravningsentreprenör ombesörjde
spegning, kista och på stoftet kunde vara i bårhuset-kyrkan
tills begravningdagen, då de närmast anköriga i en par
bilar mötte vid kyrkan. Min sviger (då teol. stud.) kall en
kortare sorgskrift innan kistan baro ut på begravningsentreprenör-
tikbil. Och så drog det korta sorgligt i väg, den cirka
3 mil långa vägen, till viat hem, ^{framför vilket} ~~den~~ tikbilens stannade några
minuter. Inledande begravningsgäster voro då samlade där, och
reda så i bilar sluta sig till sorgligt den återstående vägen
till kyrkan. Änköriga män bar kistan, som var smyckad med
blommor runt locket. Tal hölls vid grav. Middag hölls på
det närmast belägna hotelet. Kyrkherden, som deltog i
middagen föreslog en tygskärl för den döde.

ACC. N:R M. 11151:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bilden nedan är från den gamla kyrkogården
i Hörråt. 1400-tals kyrkan som legat här är rivet
på 1860-talet. Den del gravstenar är bevarade,
en del försvunnna mot östra liksom resterna
av kyrkaväggarna, d. v. s. grundarna.

Invid norra kyrkogårdsmuren syns en upp-
höjning efter en gravkulle, i riktning
norr-söder. Det har blivit mig berättat, att
där ligger en själsspilling begravd, vilken
inte fick begravas i riktning öster-väster,
som andra.

När nämnde kyrka revs,
hade det hässits auktion
på gravstenar.

Det hade varit gäddjunde
om denna kyrkogård
blivit iordningställt
i värdigt skick!

ing. saknas!